

Förteckning över kunskapsmaterial

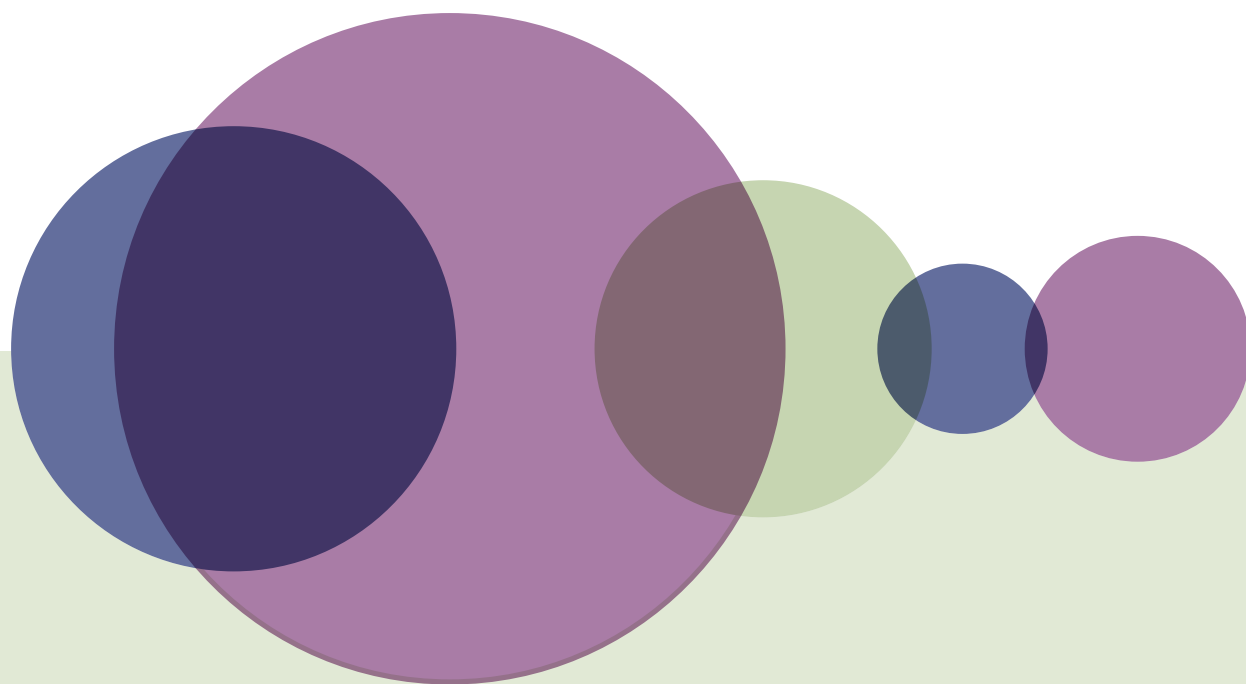
Tidiga insatser för barn och unga

Det här är en förteckning över kunskapsmaterial som finns hos Socialstyrelsen, SBU och Folkhälsomyndigheten om tidiga insatser för barn och unga som riskerar att drabbas av allvarlig psykisk ohälsa. Förteckningen innehåller även broschyrer/foldrar. Urvalet av kunskapsmaterial utgår ifrån några av områdena i ”Tidiga listan – börja med barnen” som Sveriges kommuner och landsting har gett ut. Tidiga listan är en sammanfattning av några av de viktigaste områdena för att främja psykisk hälsa hos barn. Den omfattar bland annat insatser från mödra- och barnhälsovården samt elevhälsan.

Förteckningen kan användas av de som arbetar i hälso- och sjukvård, socialtjänst, skola eller av föräldrar och andra närstående.

Förteckningen omfattar material inom följande områden:

- Graviditet och föräldraskap
- Skola och hälsa
- Riskfaktorer för psykisk ohälsa
- Upptäcka psykisk ohälsa

Graviditet och föräldraskap

Mödrahälsovård, barnhälsovård

- **Kunskapsstöd för mödrahälsovården, Socialstyrelsen 2014**
Om bland annat psykisk ohälsa under graviditet och stöd till föräldrar med särskilda behov
- **Vägledning för barnhälsovården, Socialstyrelsen 2014**
Om bland annat riktade åtgärder vid problem i barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö

Föräldrastöd

- **Effekter av föräldrastöd, Socialstyrelsen 2015**
Sammanfattning av en svensk forskningsstudie om effekterna av fyra föräldrastödsprogram
- **Föräldrar spelar roll. Vägledning i lokalt och regionalt föräldrastödsarbete. Folkhälsomyndigheten 2014**
Kunskap om framgångsrikt föräldrastödsarbete
- **Föräldrastöd lönar sig, film, Folkhälsomyndigheten 2013**
Forskare och föräldrar berättar om föräldrastöd
- **Program för att förebygga psykisk ohälsa hos barn, systematisk litteraturoversikt, SBU 2010**
Granskning av det vetenskapliga underlaget för föräldrastödsprogram

Missbruk och föräldraskap

- **Föräldraskap och missbruk – att ta upp frågor om föräldraskap i missbruks- och beroendevården, Socialstyrelsen 2012**
Förhållningssätt och innehåll i samtal om föräldraskap inom beroende- och missbruksvård
- **Barn och unga i familjer med missbruk – vägledning för socialtjänsten och andra aktörer, Socialstyrelsen 2009**
Om bland annat risk- och skyddsfaktorer samt vikten av tidig upptäckt

Skola och hälsa

- **Dyslexi hos barn och ungdomar – tester och insatser, systematisk litteraturoversikt, SBU 2014**
Rapporten utvärderar tester och insatser för barn och ungdomar med dyslexi
- **Vägledning för elevhälsan, Socialstyrelsen 2014**
Om elevhälsans ansvar för att främja psykisk hälsa, förebygga psykisk ohälsa och undanröja hinder för lärande
- **Barn som anhöriga – stöd till barn i förskola och skola som har svårigheter hemma, Socialstyrelsen 2014**
Hur personalen kan bidra till upptäckt, delta i samverkan och ge det stöd som behövs i förskola/skola
- **Psykologutredning i skolan, Socialstyrelsen 2013**
Om när psykologutredning i skolan är aktuell, hur den görs och hur resultaten kan återföras

Riskfaktorer för psykisk ohälsa

Upptäcka riskfaktorer

- **Anmäla oro för barn – stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare, Socialstyrelsen 2014**
Vem som ska anmäla, vad som ska anmälas och hur det går till
- **Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn, Socialstyrelsen 2014**
Informationsfolder för anställda vid anmälningsskyldiga verksamheter
- **Barn och unga – utreda, planera och följa upp öppenvårdsinsatser inom social- tjänsten, Socialstyrelsen 2014**
Bland annat om att ta emot anmälan och samtala med barn
- **Barn som far illa eller riskerar att fara illa – en vägledning för hälso- och sjukvården och tandvården, Socialstyrelsen 2014**
Ett praktiskt stöd för att fullgöra anmälningsskyldigheten
- **Samverka för barns bästa – en vägledning om barns behov av insatser från flera aktörer, Socialstyrelsen 2014**
Hur aktörer framgångsrikt kan samverka för att ge rätt insatser i rätt tid

Barn som anhöriga

- **Barn som anhöriga – konsekvenser och behov när föräldrar har allvarliga svårigheter eller avlider, Socialstyrelsen 2013**
Hur man uppmärksammar barns behov och ger det stöd som behövs
- **När förälder oväntat avlider – resultat och slutsatser från tre kartläggningar, Socialstyrelsen 2013**
Att möta barns behov på akut och längre sikt för att förebygga senare svårigheter

Funktionsnedsättning

- **Barn med personlig assistans – möjligheter till utveckling, självständighet och delaktighet, Socialstyrelsen 2014**
Bland annat om vad assistansanordnare kan göra för att minska risken för utsatthet
- **Hälsa och välfärd hos barn och unga med funktionsnedsättning, Folkhälsoinstitutet 2012**
Enkätresultat som bl.a. visar att barn med funktionsnedsättning har sämre hälsa än andra
- **Barn – och ungdomshabiliteringens metoder för att förebygga psykisk ohälsa, Socialstyrelsen 2009**
En inventering av metoder för bl.a. tidig upptäckt och tidiga insatser

Ensamkommande barn

- **Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn och ungdomar, Socialstyrelsen 2013**
Vad Migrationsverket, socialtjänsten, gode män m.fl. ansvarar för

Barn och våld

- **Att vilja se, vilja veta och att våga fråga – vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet, Socialstyrelsen 2014**
Hur barn- och ungdomspsykiatrien kan uppmärksamma våld i familjer
- **Barn som utsätts för fysiska övergrepp, Socialstyrelsen 2010**
Om upptäckt, bemötande samt skydds- och riskfaktorer

Upptäcka psykisk ohälsa

- **Stöd till barn, ungdomar och vuxna med adhd, Socialstyrelsen 2014**
Att bland annat uppmärksamma och känna igen problem som kan tyda på adhd och ge tidiga stödinsatser
- **ADHD – diagnostik och behandling, vårdens organisation och patientens delaktighet, systematisk litteraturöversikt, SBU 2013**
En genomgång av det vetenskapliga underlaget för diagnostik och behandling
- **Kort om adhd hos barn och ungdomar och Kort om adhd hos vuxna, två fickbroschyrer från Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Tandvårds- och läkemedelsverket, Statens beredning för medicinsk utvärdering och Folkhälsomyndigheten**
Fickbroschyrer med information till föräldrar och vuxna om vad adhd är, hur man ställer diagnos och ger stöd och behandling
- **Utredning och diagnostik av adhd hos barn och unga, Utredning och diagnostik av adhd hos vuxna, två sammanfattningar från Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Tandvårds- och läkemedelsverket, Statens beredning för medicinsk utvärdering och Folkhälsomyndigheten**
Sammanfattningar av hur en utredning går till och hur man ställer diagnos riktade till utredande personal inom hälso- och sjukvården
- **Autismspektrumtillstånd – diagnostik och insatser, vårdens organisation och patientens delaktighet, systematisk litteraturöversikt, SBU 2013**
En genomgång av det vetenskapliga underlaget för diagnostik och behandling
- **Barn med uppgivenhetssyndrom – en vägledning för personal inom socialtjänst och hälso- och sjukvård, Socialstyrelsen 2013**
Bl.a. om barn som är i riskzonen för att utveckla uppgivenhetssyndrom
- **Diagnostik och uppföljning av förstämningssyndrom, systematisk litteraturöversikt, SBU 2012**
Bl.a. om bedömningsinstrument för barn och unga
- **Barn som tänker annorlunda – barn med autism, Aspergers syndrom och andra autismspektrumtillstånd, Socialstyrelsen 2010**
Bl.a. om upptäckt samt skydds- och riskfaktorer
- **Blyga och ängsliga barn, Socialstyrelsen 2010**
Om blyghet, rädsla och ångest: bemötande och behandling
- **Ledsna barn, Socialstyrelsen 2010**
Om upptäckt, bemötande och behandling av depression hos barn

Tre myndigheter samarbetar för att anpassa information och kunskapsstöd efter behoven hos de verksamheter som arbetar med psykisk ohälsa. Arbetet är en del av regeringens PRIO-satsning.